

УДК 330.322(477)

JEL O16, F21

Р. С. Чорний

доктор економічних наук, доцент, директор
Нововолинського навчально-наукового інституту
економіки та менеджменту, Тернопільський
національний економічний університет, м. Тернопіль
e-mail: rnniem@tneu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8614-9495>

Н. П. Чорна

доктор економічних наук, доцент, професор кафедри обліку та
економіко-правового забезпечення агропромислового бізнесу
Тернопільського національного економічного університету, м. Тернопіль
e-mail: n.chorna@tneu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9719-6043>

І. І. Бердей

кандидат фармацевтичних наук, доцент, доцент кафедри
управління та економіки фармації з технологією ліків
ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет
ім. І.Я. Горбачевського» МОЗ України, м. Тернопіль
e-mail: berdej@tdmu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8344-1033>

АКТИВІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІКО-ПОЛІТИЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

У статті розкрито сутність інвестицій та інвестиційної діяльності, визначено сучасний стан інвестиційної діяльності в Україні, розглянуто конкретні проблеми інвестиційної діяльності в Україні та запропоновані шляхи її активізації. Визначено, що пріоритетним при співпраці з подібними організаціями є розроблення свого механізму для залучення міжнародних портфельних інвестицій через випуск цінних паперів та визначення об'єктів для продажу іноземним інвесторам, оскільки не завжди є в наявності фінансові ресурси для погашення боргу. Встановлено, що внаслідок дестабілізаційних процесів на макроекономічному рівні, в контексті нашої держави потрібно виробити та реалізувати низку комплексних заходів для подолання кризової ситуації.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, економічна нестабільність, політична нестабільність, активізація.

Chorny R., Chorna N., Berdey I. ACTIVATION OF UKRAINE'S INVESTMENT ACTIVITY IN CONDITIONS OF ECONOMIC AND POLITICAL INSTABILITY

Development of Ukrainian economy is directly related to investment processes, because they constitute the major way of integration into the global economy. Integration process takes places due to capital transfer from one sphere to others, the more perspective and profitable, and exchange of technological innovations and management experience. The problem of investment and investment activity has always been, remains to be and will always be among the core ones. Under current conditions investment is the most important mean to increase qualitative parameters of economic activity at both micro and macro levels, to develop technology intensive and automated production, to provide the conditions of economic crisis overcoming and to bring about structural changes in the national economy. Nowadays efficient investment activity takes one of the key positions in economic development of our country. The paper aims to disclose the nature of national investment activity and to analyze its condition and legislative regulation in order to define the priorities of its activation in Ukraine. The paper discloses the nature of investment and investment activity, defines the current condition of investment activity in Ukraine, outlines the specific problems of investment activity in Ukraine and suggests the ways of its activation. Development of efficient mechanism to attract international portfolio investment through emission of securities and listing of objects to be sold to foreign investors is defined as priority of cooperation with relevant organizations, because the financial resources to pay the debt are not always available. The paper emphasizes that due to destabilization processes at macro-economy level in the context of our country it is necessary to elaborate and implement the range of complex measures to overcome the crisis. In order to activate the processes of social and economic changes and to improve the level of Ukraine's investment attractiveness public authorities and government should: adhere to active position and conduct positive policy on investment attraction; lobby the interests, programs and projects of both foreign and domestic investors at public level; maintain the transparency and partnership relations between the state and the investor and eliminate the «surprises» in agreements; promote the development of investment market and its integration into the global space.

Keywords: investment, investment activity, economic instability, political instability, activation.

Постановка проблеми. Розвиток української економіки напругу пов'язаний з інвестиційними процесами, оскільки вони є основним шляхом до інтеграції світового господарства. Інтеграційний процес здійснюється за рахунок переведення капіталу з одних сфер в інші, які є більш перспективними та прибутковими, обміну технологічними новинками, інноваціями та управлінським досвідом. Серед усіх питань, які знаходяться у центрі уваги економічної думки, однією з центральних завжди була, є і буде проблема інвестицій та інвестиційної діяльності. У сучасних умовах інвестиції виступають найважливішим засобом підвищення якісних показників господарської діяльності як на мікро-, так і на макrorівнях, розвитку високотехнологічного та роботизованого виробництва, забезпечення умов виходу з економічної кризи, структурних зрушень у народному господарстві. На сьогоднішньому етапі ефективна інвестиційна діяльність займає одну з ключових позицій в економічному розвитку нашої держави.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження проблем інвестування України займалися чимало вчених, а саме: М. В. Бандура, Л. М. Борщ, К. В. Балдін, І. А. Бланк, А. П. Гайдуцький, М. Я. Дем'яненко, А. П. Дука, І. О. Іртішцева, Т. В. Майорова, О. Б. Мирончук, А. В. Нікітіна, А. А. Пересада, М. І. Савчук, М. І. Стегній, Т. В. Шналь та багато інших.

Метою статті є розкриття сутності, аналіз сучасного стану та правового регулювання національної інвестиційної діяльності для визначення пріоритетів її активізації в Україні.

Основні результати дослідження. Для України життєво необхідним є залучення додаткових коштів, оскільки власних фінансових організацій недостатньо для реалізації всіх інвестиційних проєктів. Пріоритетними партнерами нашої держави з фінансових питань є Європейський банк реконструкції та розвитку, Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк, Міжнародна фінансова корпорація, Багатостороннє агентство по гарантіях інвестицій.

Коли ми, у поточний період, здійснюємо певні витрати, то це передбачає набуття суб'єктом інвестування певних інвестиційних об'єктів, з можливим отриманням вигоди у процесі їх використання в майбутньому. Поняття «інвестиційна діяльність» відображає цей процес, а характер діяльності суб'єктів господарювання відіграє «левову частку» у зумовленні його особливостей. Опираючись на все вищесказане, можна визначити інвестиційну діяльність (інвестування) як сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб та держави щодо реалізації інвестицій.

Основні види інвестиційної діяльності (за об'єктами вкладання інвестицій) поділяються на [1]:

- реальні інвестиції, або вкладення капіталу. Це закупівля машин і обладнання, інвестування коштів в основний капітал через будівництво, плюс оборотний капітал (щоб поновити матеріальні чи товарні запаси);
- фінансові інвестиції. Це інвестування у цінні папери, такі як сертифікати, акції, облігації, векселі і тому подібне, розміщення капіталу на

банківських рахунках, інвестиції у інші фінансові активи та валюту.

- інтелектуальні інвестиції. Це купівля патентів, певних ліцензій, особливих ноу-хау, інвестування в науку та людину (охорону здоров'я, освіту тощо).

За фінансовими джерелами інвестиції розподіляються на 2 види [1]:

- внутрішні інвестиції – це власне державні інвестиції, такі як: заощадження населення, ресурси кредитних свіжок та фондів (страхових, інвестиційних, пенсійних), заробітна плата, кошти, отримані від приватизації, капіталізована частина прибутку підприємств, депозити, амортизаційний фонд;
- зовнішні іноземні інвестиції – це приватні іноземні інвестиції (найчастіше здійснюються потужними ТНК), державні іноземні інвестиції, кошти міжнародних фінансових організацій та установ.

Термін, на який затягується інвестиційний процес (від моменту вибору проєкту для інвестування, до моменту отримання прибутку) залежить перш за все від обраного виду інвестування та стратегічних цілей інвестора, тому не може зайняти від кількох хвилин (купівля / продаж цінних паперів на електронних торгах через Інтернет) до десяти і більше років (інноваційні інвестиції). Інвестор визначає цілі, напрямки та обсяги інвестицій і залучає для їх реалізації на договірній основі будь-яких учасників інвестиційної діяльності, у тому числі через організацію певних конкурсів та тендерів. Держава та посадові особи не мають права втручатись у договірні відносини учасників інвестиційної діяльності, що перебувають поза межами їхньої компетенції [2].

Сукупністю чинників впливу на інвестиційну діяльність є інвестиційна привабливість країни. Це ті чинники, без яких неможлива стабільна інвестиційна діяльність як вітчизняних, так і зарубіжних інвесторів, а саме: соціальних, інституціональних, екологічних, політичних, макро- і мікроекономічних умов функціонування національної економіки.

Міжнародна консалтингова мережа BDO розраховує індекс інвестиційної привабливості (International Business Compass). Згідно з цим індексом, Україна в 2016 році посилila свої позиції в міжнародному інвестиційному просторі та покращила свій показник на 20 позицій, що дозволило їй зайняти 89 місце з 174 країн [3].

Сьогодні інвестиційна привабливість як підприємства, так і держави має «левову частку» при виборі інвестором країни, в яку здійснювати капіталовкладення. Інвестор повинен думати, що підприємство в яке він вкладає гроші – найкращий варіант з усіх розглянутих, тому за умов обмеженості ресурсів та напруженої конкуренції за ці ресурси, задля залучення інвестиційних коштів потрібно формувати інвестиційну привабливість [4].

Сьогодні питання залучення інвестицій у будь-яку сферу народного господарства України є надзвичайно болючим, саме тому питання інвестиційної привабливості українських підприємств стає все більше і більше напруженим.

Через те, що в нашій державі нема обґрунтованої системи державної підтримки інвестиційної діяльності підприємств, простежується тенденція «замкненого кола», при якому спостерігається зниження інвестиційних можливостей держави та суб'єктів господарювання, через спад виробництва, зумовлений недоінвестуванням народного господарства.

Призупинення активності в інвестиційних процесах спричинене низкою факторів: слабким розвитком ринку капіталів та фондового ринку, недосконалість і нестабільність (часті зміни) нормативно-правової бази, нестабільна військово-політична ситуація в країні, відсутність системи

страхування інвесторів та зниження фінансових можливостей населення. В той же час, кризові явища в світовій економіці та недостатній рівень інвестиційних ресурсів залишають макроекономічні показники України на периферії світових інвестиційних потоків.

В економіку України у 2015 року іноземними інвесторами вкладено 15559,7 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій, що становить 176,2 відсотка до відповідного періоду 2014 року. Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій України на 1 квітня 2015 р. становив 55708,9 млн. дол. США, їхню градацію можна спостерігати на таблиці 1 та рисунку 1.

Таблиця 1

Обсяг прямих іноземних інвестицій України (2015 р.) [5]

Країна	Обсяг інвестицій (млн. дол. США)
Кіпр	17692,2
Німеччина	6124,2
Нідерланди	5260,1
РФ	3814,2
Австрія	3420,4
Велика Британія	2614,3
Віргінські острови	2253,7
Франція	1761,1
Швеція	1698,3
Швейцарія	1160,6

Обсяг інвестицій (млн. дол. США)

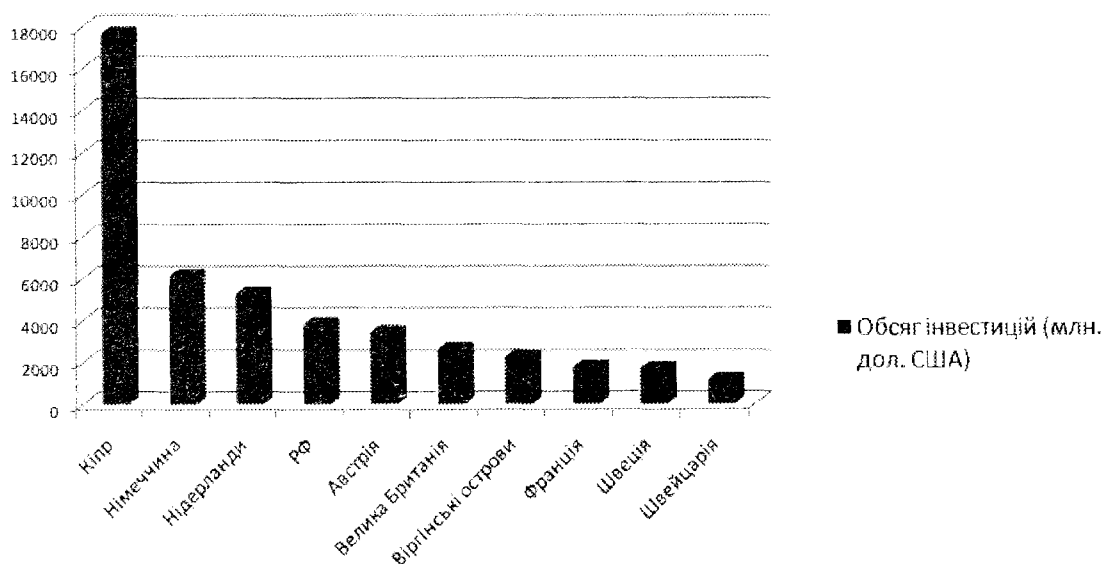

Рис.1. Діаграма розподілу прямих іноземних інвестицій України за 2015 р. [5]

Основа інвестиційної діяльності будь-якої держави визначається саме обсягом прямих іноземних інвестицій в основний капітал цієї країни. Якщо проаналізувати показники інвестиційної активності за 2013-2015 рр., то можемо побачити, що в Україні спостерігається скрутна ситуація, оскільки спостерігаємо скорочення темпів зростання прямих іноземних інвестицій. Якщо у 2013 році цей показник складав 29,4 %, то у 2015 році – 11,7 % [6].

Провідними сферами економічної діяльності, за обсягами залучення капітальних інвестицій, у січні-

грудні 2016 року залишаються: промисловість (33,3%), будівництво (12,6%), сільське, лісове та рибне господарство (13,8%), інформація та телекомунікації (4,8%), оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (7,7%), транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність (7,6%), державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування (5,9%) [6].

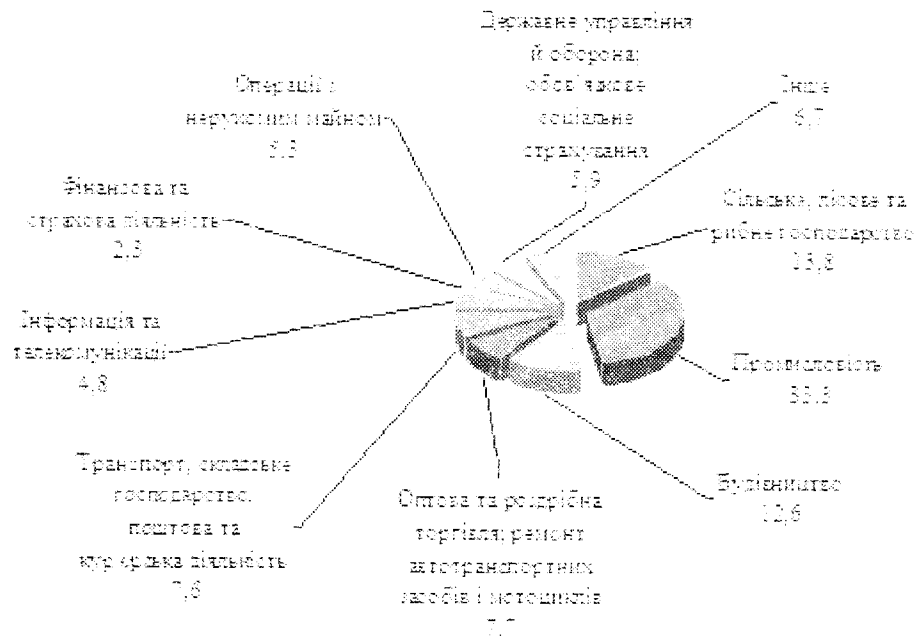

Рис. 2. Діаграма розподілу капітальних інвестицій за сферами економічної діяльності (у % від загального обсягу) за 2015 р. [6]

В сьогоденних реаліях спостерігаємо досить цікаву ситуацію, коли інвестиції скорочуються, а борги зростають, хоча має бути навпаки, оскільки прямий зарубіжний капітал повинен позитивно впливати на економічну ситуацію в Україні, а не стимулювати зростання зовнішнього боргу держави.

Оскільки за останні роки так і не відбулось кардинальних змін в державі, сьогодні помітне значне відставання України від розвинених держав (особливо це видно по показникам виробничих потужностей, рівню добробуту і т. д.). Щоб рухатись вперед, Україні потрібно залучити додаткові інвестиції перш за все в такі галузі як промисловість та сільське господарство. Основним критерієм для нашої держави є енергоємність виробництва, тому

надзвичайно важливо модернізувати та «оновити» існуючі виробничі потужності.

Сьогодні, якщо розглядати інвестиції в основний капітал в Україні (за джерелами фінансування), можна побачити такі тенденції: основними джерелами як були, так і є власні кошти (69,4% загального обсягу), стрімкий спад банківського кредитування (з 22,1% у 2012 році до 7,1% у 2015 році), скорочення інвестування в основний капітал іноземними інвесторами (з 4,2% у 2013 році до 2,9 у 2015 році). За рахунок державного та місцевих бюджетів освоєно 9,4 відсотка капітальних інвестицій. Частка коштів населення на будівництво житла близько 8,9%, інші джерела фінансування – 2,3% [6].

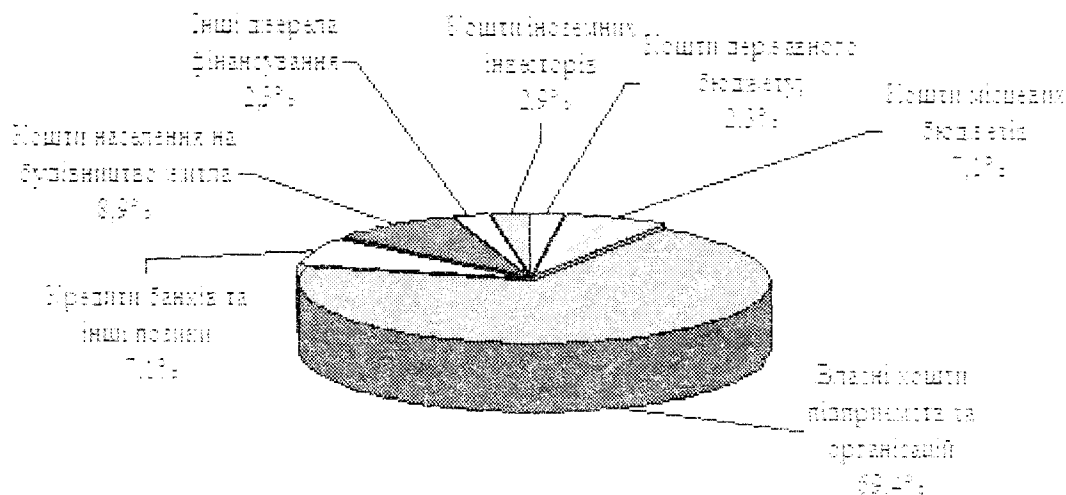

Рис. 3. Розподіл капітальних інвестицій за джерелами фінансування, у відсотках за 2015 р. [6]

Станом на 2015 рік ступінь зносу основних фондів (за всіма видами економічної діяльності) становив 72,3%. Цікавим є те, що обладнання в деяких галузях

не оновлювалось десятиліттями і зараз вони майже повністю зношені (ступінь зносу в енергетичній сягає 82%, а в транспортній галузі 87%). Також, можна

спостерігати значну амплітуду коливань у показниках залучених фінансових ресурсів саме в основний капітал за період 2013-2015 рр., проте варто зазначити, що показники зростають (31% у 2015 р.) та економічний стан стабілізується, але все ж таки далекий від докризового (43,2% у 2013 р.) [7].

Проаналізувавши динаміку інвестицій в основний капітал за джерелами фінансування, можна зробити наступні висновки:

- основними інвестиційними джерелами, які становлять 63,3% від загального обсягу інвестицій у капітал, як були так і залишаються внутрішні фінансові ресурси (власні кошти підприємств);
- показники банківського кредитування мають тенденцію стрімко падати (з 22,1% у 2012 році до 11,8% у 2015 році);
- іноземні інвестори скоротили свій «вклад» в основний капітал (з 4,2% у 2013 році до 1,1% у 2015 році). Окрім цього, вони віддають перевагу фінансовому, а не реальному сектору економіки.

Ми вважаємо, що основними причинами, які негативно впливають на інвестиційну діяльність в Україні, на сьогодні є:

- нестабільна ситуація в державі, яка формує несприятливий інвестиційний клімат, і як наслідок, нові ризики для бізнесу;
- недосконалість законів, серйозні недоліки законодавчої бази;
- нецієвість, невідповідність, та відверта неефективність багатьох інвестиційних проектів;
- нерозвиненість інвестиційних інструментів та інвестиційного ринку.

Якщо порівнювати з іншими державами, то згідно з даними Європейського банку реконструкції та розвитку, на початок 2015 року показник «volume of different foreign investments» на душу населення в Україні становив 920 дол. США, тоді як у Казахстані – 3 806 дол. США, Польщі – 3 255 дол. США, Румунії – 2 450 дол. США. Також, про не надто хорошу економічну ситуацію в державі говорять і міжнародні бізнес-рейтинги, підготовані Світовим банком [8]. В загальному рейтингу інвестиційних показників та інвестиційної привабливості, Україна займає 155 місце (всього місць 183), що свідчить про втрату 5 позицій за останні 4 роки. Також наша держава посідає 85 з 135 місце за показником якості державних інституцій, розвитку інфраструктури, макроекономічних показників та економічної стабільності в цілому. Єдиний показник де Україна «олідирує» – індекс корупції (з 180 місць займала 118 у 2013 році та 146 у 2015). Також, згідно з індексом Heritage Foundation, який визначає ступінь економічної (а саме торгової, фінансової та грошово-кредитної) свободи держави Україна перебуває на 169 місці із 179, що є найвищим показником країн Східної Європи. Лідерами у даній сфері, відповідно до рейтингу Світового банку, є Сингапур, Нова Зеландія, Гонконг та США. Попереду України стоїть Гондурас – 141 місце, а найближчі сусіди (Словаччина, Білорусія,

Польща та Російська Федерація) посіли 42, 58, 72 та 120 місця [8].

Ідеюмовуючи, можна сказати, що сьогодні Україна є аутсайдером на міжнародному інвестиційному ринку. Вона поступається навіть країнам, рівень розвитку яких є значно нижчим за рівень розвитку нашої держави і займає низькі позиції майже за всіма міжнародними показниками.

Держава може регулювати інвестиційну діяльність за допомогою наступних способів:

- прямо керувати інвестиціями, обмежувати їх;
- регулювати самі умови за якими здійснюється інвестиційна діяльність;
- контролювати законність дій міжнародних та внутрішніх інвесторів, всіх учасників інвестиційного процесу.

Держава так чи інакше завжди була учасником інвестиційних процесів. Сьогодні існує безліч форм непрямого, можна сказати, опосередкованого впливу держави на фінансові операції, серед яких [9]:

- впровадження та застосування системи специфічних податків або пільг для певної групи суб'єктів та об'єктів оподаткування, що в свою чергу сприяє або негативно впливає на інвестиційну діяльність цих груп;
- можливість проведення специфічної кредитної політики та прискорення амортизації основних засобів виробництва;
- сприяння певним суб'єктам, надання їм матеріальної допомоги (наприклад, субсидій, дотацій чи субвенцій);
- впровадження державних норм і стандартів;
- видача державних ліцензій, жорстка антимонопольна політика;
- державне кредитування підприємств, надання державних позик;
- сприяння процесам роздержавлення та приватизації власності;
- проведення спеціальної державної політики щодо ціноутворення.

Окрім цього органи центральної та місцевої влади також можуть здійснювати державний контроль та пряме управління інвестиціями. На макроекономічному рівні – це Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, та ін. органи центральної виконавчої влади.

Визначними при державному керуванні інвестиціями є такі чинники, як показники соціально-економічного розвитку держави, програми та проекти розвитку та модернізації виробництва, як на регіональному так і на національному рівнях, обсяги фінансування та підтримки місцевого та загальнодержавного бюджетів.

Основу правового регулювання інвестиційної діяльності в нашої державі становлять Закони України «Про інвестиційну діяльність», «Про цінні папери і фондову біржу», «Про іноземні інвестиції», Господарський кодекс України, а також інші нормативно-правові акти (яких налічується близько

сотні), які регламентують відносини суб'єктів, які приймають участь у інвестиційній діяльності.

В контексті української інвестиційної політики пріоритетно розглядати такі пропозиції [10]:

- удосконалити загальне (митне, податкове, земельне, корпоративне) та спеціальне (регулює відносини при здійсненні інвестування відповідно до європейських норм) законодавства для того, щоб покращити інвестиційний клімат;
- сприяти створенню новітньої системи, яка б гарантувала державний захист приватних інвестицій (в тому числі, іноземних) та врегульовувала б суперечки комерційного характеру між суб'єктами інвестиційного процесу;
- посилити ефективність державного інвестування, та його роль, як дієвого та надійного інструменту спрямування інвестиційних ресурсів на реалізацію стратегічно важливих інвестиційних проєктів;
- сприяти розвитку механізму державно-приватного партнерства, розширити його сферу застосування для того, щоб реалізувати інфраструктурні проєкти, сприяти модернізуванню основних галузей української економіки (сільського господарства, енергетики, газотранспортної системи, будівництва, дорожнього та житлово-комунального господарств, тощо);
- сприяти створенню нових технологічних та індустріальних парків, а також модернізації та «апгрейду» вже існуючих.

Українська влада та комітетитні у справах регулювання інвестиційних процесів органи повинні зробити наступне [1]:

- збільшити частку внутрішніх (власних) джерел інвестування національної економіки та підвищити їх;
- удосконалити існуючу нормативно-правову базу, для того, щоб забезпечити стабільне збільшення обсягів залучених іноземних інвестицій;
- сприяти позитивним інноваційним мікроструктурним зрушенням;
- у фінансово-інвестиційних проєктах збільшити частку власних коштів суб'єктів господарювання;
- фінансувати інвестиційні проєкти відповідно до українських цільових програм (іншими словами, стежити за адресністю інвестицій);
- пріоритетно визначати не нове будівництво, а реконструкцію, технічне переобладнання, зміну профілю та модернізацію вже існуючих та діючих підприємств.

Окрім вищезазначеного, для покращення інвестиційного клімату в Україні потрібно зробити наступне [2]:

- досягти консенсусного підходу у виділенні фінансових засобів на потреби соціальної сфери та знизити рівень соціальної напруги;
- сприяти формуванню надійних інвестиційних джерел (у першу чергу з власних коштів підприємств) та за рахунок державних коштів скоротити фонд виробничого будівництва;
- перейти до нових методів та принципів централізованого фінансування інвестиційної діяльності, скоротити централізовані державні

капіталовкладення, що виділяються безповоротно;

- стимулювати будівельників, забезпечити їхню зацікавленість у вчасному та якісному виконанні замовлень;
- у кілька разів прискорити темпи вибуття морально застарілого та неефективного обладнання;
- переглянути процеси надання державних кредитів на вигідних умовах з дефіцитними ставками на конкурсній основі, включаючи державне замовлення.

Якщо розглядати інвестиційний ринок як економічну категорію, то можна виявити, що він являє собою збалансованість попиту і пропозицій на інвестиції, а також можливостей підприємців в створенні та підтримці цих попиту та пропозицій. Звідси, державі слід зосередити свою увагу не тільки на потрібних економічних заходах для збільшення попиту на інвестиції (як іноземні так і внутрішні), які будуть адекватно відповідати обсягу та якості продукції пропонованої продукції, а й на антимонopolічних заходах, які б сприяли розвитку ринку послуг.

На нашу думку, сьогодні, в українських реаліях, при співпраці з міжнародним капіталом будь-якої фінансової структури, модель цієї співпраці слід формувати за допомогою таких інструментів, як:

- надання окремих виробничих об'єктів, покладів корисних копалин, земельних ділянок в оренду іноземним інвесторам (іншими словами, надання концесій);
- продаж цінних паперів, аукціонний продаж нерухомості іноземним підприємцям, юридичним та фізичним особам;
- в певних випадках, передання нерухомості кредиторам, як оплати державного зовнішнього боргу (але не слід зловживати цим інструментом);
- надання можливості застосовувати виручені від імпорту (з оплатою в національній валюті) кошти для фінансування інвестиційних проєктів.

Варто зазначити, що пріоритетним при співпраці з подібними організаціями є розроблення дієвого механізму для залучення міжнародних портфельних інвестицій через випуск цінних паперів та визначення об'єктів для продажу іноземним інвесторам, оскільки не завжди є в наявності фінансові ресурси для погашення боргу. Також варто мати заздалегідь сформовані регіональні, галузеві та міжгалузеві пріоритети, для того, щоб інвестиції мали стабільну адресність.

Висновки. Підсумовуючи результати аналізу та оцінювання інвестиційної динаміки, клімату та процесів на рівні національної економіки України, можна зробити висновок, що внаслідок дестабілізаційних процесів на макроекономічному рівні, в контексті нашої держави потрібно виробити та реалізувати низку комплексних заходів для подолання кризової ситуації.

Задля активізації цих процесів соціально-економічних перетворень та підвищення рівня інвестиційної привабливості України необхідно:

- керівництво держави та її уряд повинні дотримуватися активної позиції та проводити

позитивну політику щодо залучення інвестицій:

- лобіювати інтереси, програми та проекти як зарубіжних, так і вітчизняних інвесторів на державному рівні;
- забезпечувати прозорість, відсутність «несподіванок» в угодах, «партнерські» відносини між державою та інвестором;
- всіляко сприяти розвитку інвестиційного ринку, його інтеграції в світовий простір.

Список використаних джерел

1. Архиреев С. І. Роль коефіцієнтів наближення-віддалення в аналізі конвергенції структур проміжного споживання. *Дослідження та оптимізація економічних процесів*. 2014. С. 115-122.
2. Про інвестиційну діяльність. Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII. *Законодавство України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
3. Кузенко О. Динаміка залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України в умовах фінансової кризи. *Стратегічні орієнтири: сайт*. 10.11.2011. URL: <http://libfor.com/index.php?newsid=633>
4. Архиреев С. І. Особливості оптимізації економічної структури України у порівнянні з Німеччиною. *Дослідження та оптимізація економічних процесів*. Харків, 2013. С. 315-325.
5. Захарін С. В. Фінансові важелі активізації інвестиційної та інноваційної діяльності. *Електронний архів Чернігівського національного технологічного університету*. 2016. URL: <http://ir.stu.cn.ua/handle/123456789/11795>
6. Миськів Г. В. Кредити міжнародних фінансових організацій в економіці України. *Фінансовий простір*. 2015. № 2. С. 48-53.
7. Ващенко Н. Ю. Правове регулювання міжнародного валютного фонду. *Вестник Волжского университета*. 2016. № 2. С. 63-69. URL: <https://elibrary.ru/item.asp?id=26022733>
8. Инвестиционная привлекательность предприятия. ООО «Албест»: сайт. URL: http://otherreferats.allbest.ru/finance/00193318_0.htm
9. Архиреев С. І., Савченко К. В. Концепція організаційного розвитку та управління мотивацією за критерієм бізнес-ситуації. *Менеджмент, маркетинг та інтелектуальний капітал в глобальному економічному просторі*. Харків, 2013. С. 255-269.
10. Бичихін Є. В. Основні тенденції інвестиційних процесів в Україні в контексті співробітництва з Європейським банком реконструкції і розвитку. *Наукові праці НДФІ*. 2015. № 1 (70). С. 128-137.

References

1. Arkhiyereyev, S. I. (2014). Rol' koeffitsiyentiv nablyzheniya-viddalenniya v analizi konverhentsiyi struktur promizhnoho spozhyvannya. [The role of approximation-distance coefficients in the analysis of the convergence of intermediate consumption structures]. In *Doslidzhennya ta optymizatsiya ekonomichnykh protsesiv* [Research and optimization of economic processes]: (pp. 115-122). [in Ukrainian].

2. Pro investytsiynu diyal'nist' [On investment activity] (1991). Law of Ukraine, adopted on 1991, Sep 18, 1560-XII. *Zakonodavstvo Ukrayiny* [Legislation of Ukraine]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> [in Ukrainian].

3. Kuzenko, O. (2011, Nov 10). Dynamika zaluchennya pryamykh inozemnykh investytsiy v ekonomiku Ukrayiny v umovakh finansovoyi kryzy [Dynamics of attraction of direct foreign investments into the economy of Ukraine in the conditions of the financial crisis]. *Strategic benchmarks: Website*. Retrieved from <http://libfor.com/index.php?newsid=633> [in Ukrainian].

4. Arkhiyereyev, S. I. (2013). Osoblyvosti optymizatsiyi ekonomichnoyi struktury Ukrayiny u porivnyanni z Nimechchynoyu [Features of optimization of economic structure of Ukraine in comparison with Germany]. In *Doslidzhennya ta optymizatsiya ekonomichnykh protsesiv* [Research and optimization of economic processes]: (pp. 315-325). [in Ukrainian].

5. Zakharin, S. V. (2016). Finansovi vazheli aktyvizatsiyi investytsiynoyi ta innovatsiynoyi diyal'nosti [Financial leverage to intensify investment and innovation activities]. *Electronic archive of Chernihiv National Technological University*. Retrieved from <http://ir.stu.cn.ua/handle/123456789/11795> [in Ukrainian].

6. Myskiv, H. V. (2015). Kredyty mizhnarodnykh finansovykh orhanizatsiy v ekonomitsi Ukrayiny [Credits of international financial organizations in Ukraine's economy]. *Financial prostir – Financial space*, 2, 48-53. [in Ukrainian].

7. Vashchenko, I. Yu. (2016). Pravovoye regulirovaniye Mezhdunarodnogo Valyutnogo Fonda [Legal regulation of the International Monetary Fund]. *Vestnik Volzhskogo universiteta – Bulletin of the Volga University*, 2, 63-69. Retrieved from <https://elibrary.ru/item.asp?id=26022733> [in Russian].

8. Investitsionnaya privlekatel'nost' predpriyatiya [Investment attractiveness of the enterprise]. LLC "Allbest": Website. Retrieved from http://otherreferats.allbest.ru/finance/00193318_0.htm [in Ukrainian].

9. Arkhiyereyev, S. I., & Savchenko, K. V. (2013). Kontseptsiya orhanizatsiynoho rozvytku ta upravlinnya motyvatsiyeyu za kryteriyem biznes-sytuatsiyi [Concept of organizational development and management of motivation according to the criterion of a business situation]. In *Menedzhment, marketynh ta intelektual'nyy kapital v hlobal'nomu ekonomichnomu prostori* [Management, marketing and intellectual capital in the global economic space] (pp. 255-269). [in Ukrainian].

10. Bychykhin, Ye. V. (2015). Osnovni tendentsiyi investytsiynnykh protsesiv v Ukrayini v konteksti spivrobitnytstva z Yevropeys'kym bankom rekonstruktsiyi i rozvytku [The main tendencies of investment processes in Ukraine in the context of cooperation with the European Bank for Reconstruction and Development]. In *Naukovi pratsi NDFI* [Scientific papers of Research Financial Institute]: Vol. 1 (70) (pp. 128-137). [in Ukrainian].

Надійшло 14.06.2018 р.